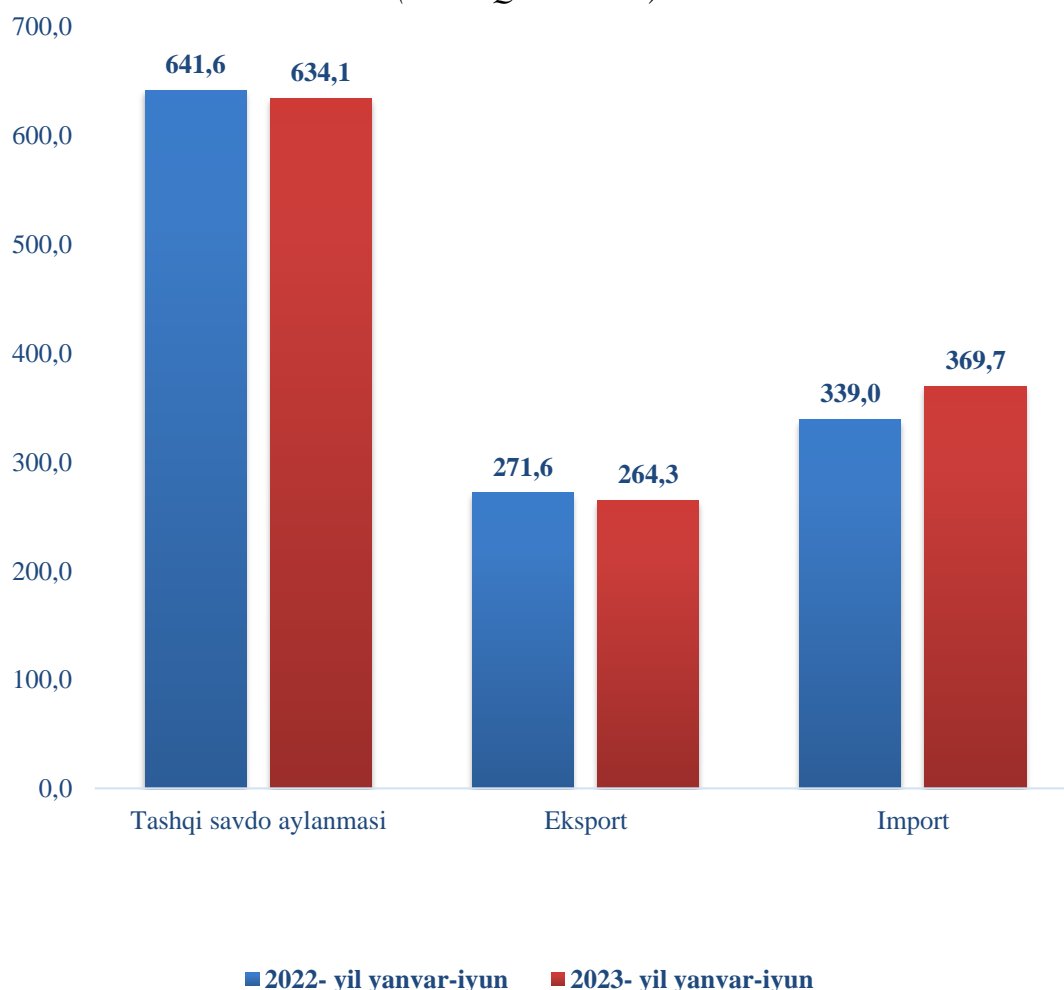

IX. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

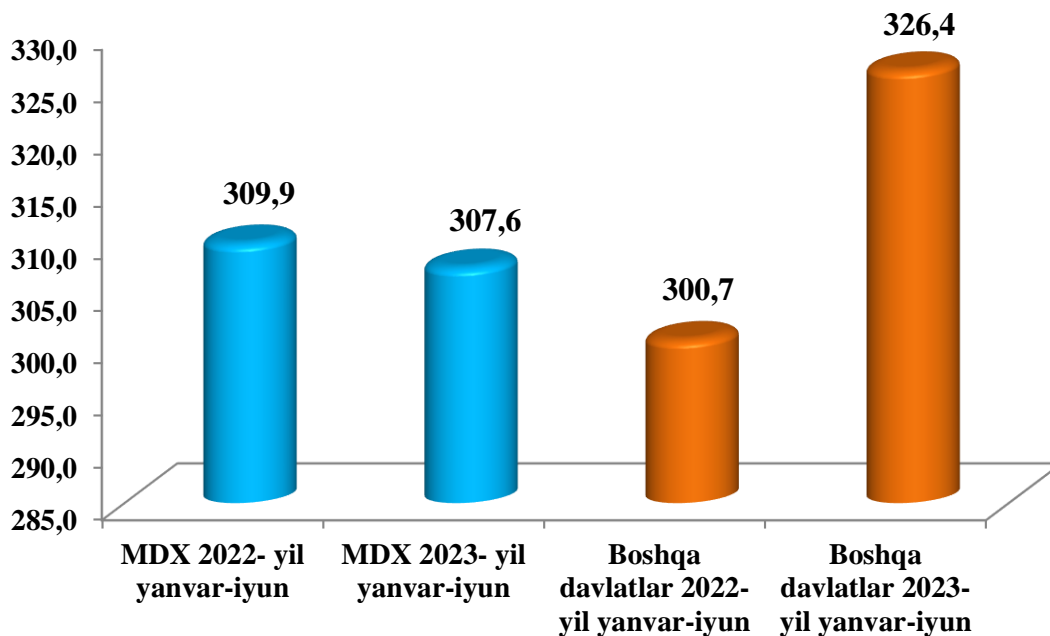
2023-yilning yanvar-iyun oylarida viloyatning tashqi savdo aylanmasi 634,1 mln. AQSH dollari tashkil etgan, jumladan 264,3 mln. AQSH dollarini-eksport, 369,7 mln. AQSH dollarini import tashkil etdi. Tashqi savdo aylanmasining saldosi 105,4 mln. AQSH dollarini tashkil qildi.

Tashqi sav do aylanmasi dinamikasi
(mln. AQSH dollari)

So‘ngi yillarda xukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishni, eksportni qo‘llab-quvvatlash, import o‘rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi. Jumladan, xom ashyo eksportidan, qo‘shilgan qiymati yuqori hamda sarmoya talab tovarlar eksportiga yo‘naltirilgan tashqi savdo amalga oshirilmoqda.

**2023- yil yanvar-iyun oylari viloyat tashqi savdo aylanmasida
MDH va boshqa davlatlarning ulushi**
(mln. AQSH dollar va foizda)

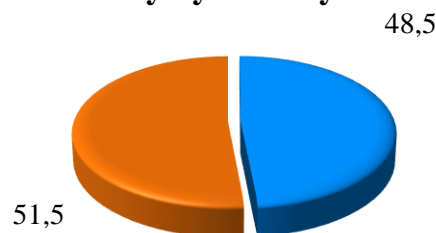

2022- yil yanvar-iyun

■ MDH davlatlar ■ Boshqa davlatlar

2023- yil yanvar-iyun

■ MDH davlatlar ■ Boshqa davlatlar

2022- yilning yanvar-iyun oylarida viloyatda amalga oshirilgan tashqi savdo aylanmasi o'tgan yilning mos davriga nisbatan 103,8 % ga, MDH davlatlari 99,3 % ni tashkil etgan bo'lsa, boshqa davlatlar 108,3 % ga ko'paygani kuzatildi.

Jumladan, jami eksport aylanmasi 97,3 % ni va shundan MDH davlatlari 99,5 % ni tashkil etgan bo'lsa, boshqa davlatlarga 91,5 % ni tashkil etdi.

Jami import aylanmasi 109,1 % ga ko'paygan bo'lib, undan MDH davlatlari 98,9 % ni tashkil etgan bo'lsa, boshqa davlatlar 114,1 % ga ko'paygan.

MDH va boshqa davlatlar bilan tashqi savdo aylanmasi
(mln. AQSH dollari)

	yanvar-iyun		O'sish sur'ati, % da
	2022- yil	2023- yil	
Tashqi savdo aylanmasi	610,6	634,1	103,8
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	308,2	306,5	99,5
Boshqa davlatlar	302,4	327,6	108,3
Eksport	271,6	264,3	97,3
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	195,7	195,2	99,8
Boshqa davlatlar	75,9	69,1	91,0
Import	339,0	369,7	109,1
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	112,5	111,2	98,9
Boshqa davlatlar	226,5	258,5	114,1

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo'nalishi bo'yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi oziq-ovqat mahsulotlariga to'g'ri kelmoqda, keyingi o'rinlarda eksport hajmi bo'yicha asosan yengil sanoat tovarlari, qora va rangli metallar, mashina va asbob-uskunalar va kimyo mahsulotlariga to'g'ri kelmoqda.

Viloyatdagi eksport-import tarkibi

	Umumiy hajm mln.AQSH.dollr		2022- yil yanvar-iyun oylariga nisbatan % da
	2022- yil yanvar-iyun	2023- yil yanvar-iyun	
Eksport tarkibi	271,6	264,3	97,3
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	33,5	39,9	118,9
Ichimliklar va tamaki	0,6	2,0	303,2
Xom ashyo yoqilg'idan tashqari nooziq-ovqat hisoblanadi	3,7	4,3	114,3
Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xshash materiallar	1,1	-	-
Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar	4,2	2,0	48,4
Sanoat mahsulotlari	158,2	128,5	81,2
Mashinalar va transport uskunolari	2,6	7,1	274,4
Turli xil tayyor mahsulotlar	62,2	68,1	109,4
Xizmatlar	5,4	6,9	126,8
boshqalar	0	5,7	-
Import tarkibi	339,0	369,7	109,1
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	47,9	67,1	140,1
Xom ashyo yoqilg'idan tashqari nooziq-ovqat hisoblanadi	18,9	22,2	117,7
Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xshash materiallar	13,4	7,2	53,7
Hayvonlar va o'simlik moylari, yog'lar va mumlar	11,1	9,6	86,0
Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar	42,8	40,0	93,6
Sanoat mahsulotlari	73,0	90,6	124,2
Mashinalar va transport uskunolari	122,5	105,4	86,0
Turli xil tayyor mahsulotlar	9,5	9,1	96,1
boshqalar	-	18,5	-

2023- yil yanvar-iyun oylarida eksport qilingan mahsulotlar va xizmatlar tarkibi bo'yicha tahlil qilinganda, (2022- yilning tegishli davriga nisbatan), Ichimliklar va tamaki 3,0 m. ga, Mashinalar va transport uskunalari 2,7 m. ga ko'paygani kuzatildi.

**2023-yil yanvar-iyun oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasi
yuqori ulushga ega davlatlar**

(ming AQSH dollari)

Davlatlar nomi	Tashqi savdo aylanmasi	Eksport	Import
Rossiya Federatsiyasi	158983,9	106278,3	52705,7
Xitoy	138240,7	17900,5	120340,2
Qozog'iston	55352,9	24102,1	31250,8
Turkiya	51104,9	20424,2	30680,7
Germaniya	20991,3	4297,2	16694,0
Polsha	20338,7	7686,6	12652,1
Belarus	19852,2	2528,2	17324,0
Qirg'iziston	17447,4	11667,8	5779,7
Koreya Respublikasi	13893,3	3257,4	10635,9
Litva	12237,6	397,9	11839,6
Hindiston	8902,4	265,5	8636,9
Malayziya	7821,5	123,3	7698,2
Italiya	7423,7	892,8	6530,9
Frantsiya	6134,8	154,6	5980,2
Tojikiston	4962,4	3872,8	1089,6
Eron	4580,7	1682,2	2898,6
Ozarbayjon	3920,4	3669,2	251,2
Shveysariya	3249,9	-	3249,9
Turkmaniston	3207,5	2326,1	881,4
Ukraina	3185,6	1586,9	1598,7

So‘nggi yillarda hukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishda, eksportni qo‘llab-quvvatlash, import o‘rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida, eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi.

Namangan viloyati, jahonning 75 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Rossiya Federatsiyasida (25,1 %), Xitoy Xalq Respublikasida (21,8 %), Qozog‘istonda (8,7 %), Turkiyada (8,1 %), Germaniya (3,3 %), Polsha (3,2 %) va Belarus (3,1%) qayd etilgan.

Shuningdek, qo‘shni davlatlar bilan o‘zaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatlarni ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat hamda madaniy sohalaridagi aloqalarini rivojlantirish borasida katta ishlar amalga oshirilayotganini ko‘rish mumkin.

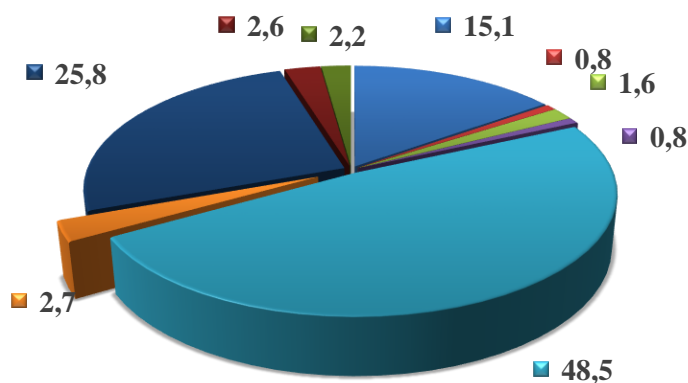
2023- yil yanvar-iyun oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasida katta ulushga ega bo‘lgan davlatlar

Davlatlar nomi	Viloyat tovar aylanmasida ulushi % da	2022- yil yanvar-iyun oylariga nisbatan % da
Rossiya Federatsiyasi	25,1	87,1
Xitoy	21,8	85,2
Qozog‘iston	8,7	119,9
Turkiya	8,1	100,8
Germaniya	3,3	146,0
Polsha	3,2	203,5
Belarus	3,1	184,0
Qirg‘iziston	2,8	38,0
Koreya Respublikasi	2,2	130,7
Litva	1,9	128,6

Davlatlar nomi	Viloyat tovar aylanmasida ulushi % da	2022- yil yanvar-iyun oylariga nisbatan % da
Hindiston	1,4	147,7
Malayziya	1,2	273,6
Italiya	1,2	253,0
Frantsiya	1,0	123,3
Tojikiston	0,8	112,8
Eron	0,7	110,5
Ozarbayjon	0,6	223,5
Shveysariya	0,5	178,8
Turkmaniston	0,5	39,7
Ukraina	0,5	44,0

2023- yil yanvar-iyun oylarida jami eksport tovarlari hajmida tarmoqlarning ulushi (% da)

- Oziq-ovqat va tirik hayvonlar
- Ichimliklar va tamaki
- Xom ashyo yoqilg'idan tashqari nooziq-ovqat hisoblanadi
- Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar
- Sanoat mahsulotlari
- Mashinalar va transport uskunalari
- Turli xil tayyor mahsulotlar
- Xizmatlar
- Boshqalar

2023-yil yanvar-iyun oylarida eksport qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko'rsatdiki, 2022- yilning yanvar-iyun oylarida amalga oshirilgan eksportning umumiy hajmiga nisbatan yengil sanoat ulushi 48,5 %, har xil tayyor mahsulotlar eksportining ulushi 25,8 % ni hamda oziq ovqat va tirik hayvonlar eksportining ulushi esa 15,1 % ni tashkil etdi.

Xizmatlar eksporti hajmi 6 897,6 ming.AQSH dollarini yoki jami eksport hajmining 2,6 % ni tashkil etib, o‘tgan-yilning mos davriga nisbatan 97,3 % ga ko‘payganligi kuzatildi. Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport xizmatlari, turizm xizmatlari, moliyaviy xizmatlaridan iborat.

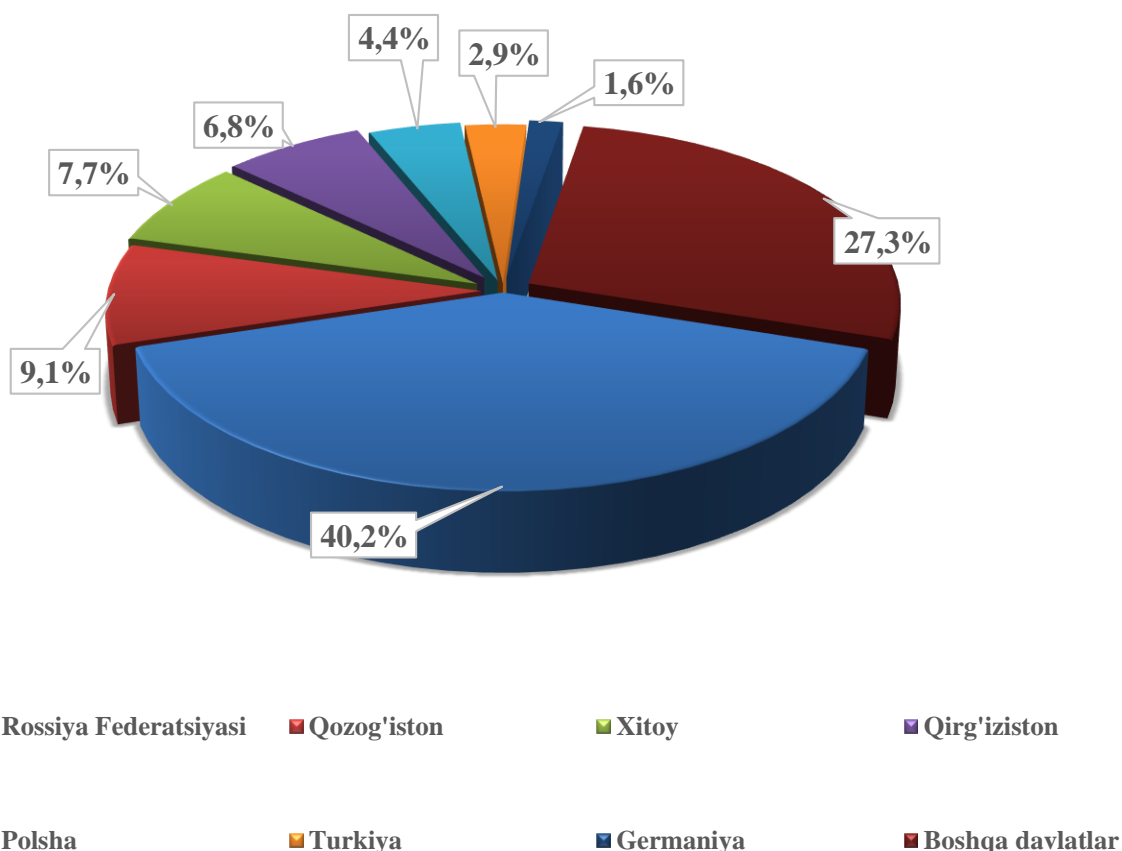
2023- yil yanvar-iyun oylarida jami eksport tovarlari hajmi shahar va tumanlar kesmida (ming AQSH dollari)

	yanvar-iyun		O‘shish sur‘ati, % da
	2022- yil	2022- yil	
Viloyat jami	271 636,1	264 334,4	97,3
Namangan sh.	85018,5	101729,8	119,7
Mingbuloq	8173,1	1717,7	21,0
Kosonsoy	21368,4	34355,2	160,8
Namangan t.	14015,9	10669,9	76,1
Norin	3701,5	3615,6	97,7
Pop	9064,2	6458,4	71,3
To‘raqo‘rg‘on	51248,5	50465,9	98,5
Uychi	23040,1	17067,0	74,1
Uchqo‘rg‘on	20789,3	13922,4	67,0
Chortoq	884,7	996,9	112,7
Chust	20643,8	17517,8	84,9
Yangiqo‘rg‘on	11608,8	4514,4	38,9

TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTI

To‘qimachilik mahsulotlari eksporti hajmining oshishi bevosita paxta xomashyosi o‘rniga tayyor mahsulot ishlab chiqarish va qo‘shimcha qiymat yaratish maqsadida amalga oshirilgan islohotlarning natijasi ekanini ko‘rish mumkin. Jumladan, joriy yilda 147,6 mln.AQSh dollarlik to‘qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirilib, umumiy eksportning 55,8 % ini tashkil etdi va o‘tgan yilga nisbatan 73,1 % ga pasaydi.

2022- yil yanvar-iyun oylarida viloyat eksportida

Viloyatdan eksport qilinayotgan tovar va xizmatlarning asosiy qismi Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkiya, Polsha va Germaniya davlatlari hissasiga to'g'ri kelmoqda. Bu esa umumiy eksport xajmining 72,7 % tashkil qiladi.

Rossiya Federatsiyasi, Qozog'iston, Xitoy Xalq Respublikasi, Qirg'iziston, Polsha, Turkiya, va Germaniya davlatlariga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga nazar tashlasak, asosan yengil sanoat mahsulotlari oziq-ovqat mahsulotlari guruhlaridan iborat ekanligini ko'rishimiz mumkin.

**2023- yil yanvar-iyun oylarida jami import tovarlari
hajmi shahar va tumanlar kesmida**

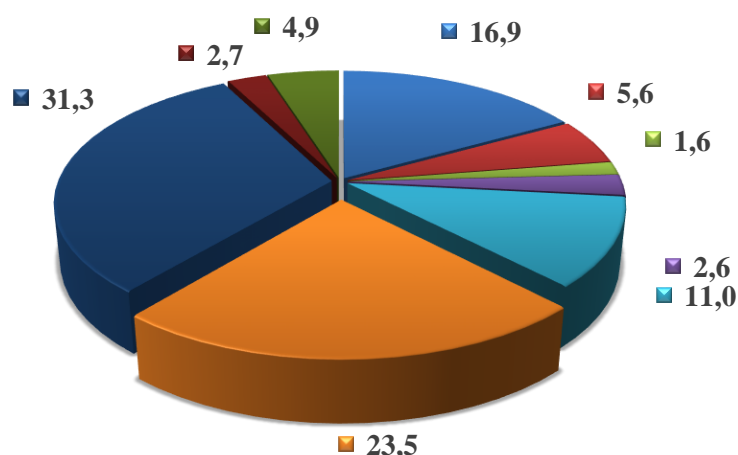
(ming AQSH dollari)

	Yanvar–iyun		O‘sish sur‘ati, %da
	2022- yil	2022- yil	
Viloyat jami	338 962,9	369 738,2	109,1
Namangan sh.	135915,8	191937,2	141,2
Mingbuloq	4624,9	5776,3	124,9
Kosonsoy	26347,0	11615,2	44,1
Namangan t.	23080,2	14266,3	61,8
Norin	13022,8	25975,9	199,5
Pop	10246,7	9750,2	95,2
To‘raqo‘rg‘on	14958,7	26714,6	178,6
Uychi	27532,6	25064,7	91,0
Uchqo‘rg‘on	8090,0	3698,5	45,7
Chortoq	22198,8	19337,3	87,1
Chust	39796,3	23297,2	58,5
Yangiqo‘rg‘on	13149,0	12304,9	93,6

Joriy davrda import qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko‘rsatdiki, 2023- yilning yanvar-iyun oylarida amalga oshirilgan importning umumiy hajmiga nisbatan mashina va uskunalar importining ulushi 28,5 % ni, sanoat mahsulotlari importining ulushi 24,5 % ni, oziq-ovqat mahsulotlari importining ulushi 18,2 % ni hamda kimyoviy moddalar va shunga o‘xshash mahsulotlar importining ulushi esa 10,8 % ni tashkil etdi.

2023- yil yanvar-iyun oylarida jami import tovarlari hajmida tarmoqlarning ulushi (% da)

- Oziq-ovqat va tirik hayvonlar
- Xom ashyo yoqilg'idan tashqari nooziq-ovqat hisoblanadi
- Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xshash materiallar
- Hayvonlar va o'simlik moylari, yog'lar va mumlar
- Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar
- Sanoat mahsulotlari
- Mashinalar va transport uskunalari
- Turli xil tayyor mahsulotlar
- Boshqalar

2023- yil yanvar-iyun oylarida viloyat importida asosiy hamkor davlatlar ulishi

2022- yil yanvar-iyun oylarida viloyatga 68 ta xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi amalga oshirilgan. Shundan 7 ta eng yirik bo'lgan Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Qozog'iston, Turkiya, Germaniya, Polsha va Belarusiya kabi xamkor davlatlarning jami import hajmi 281 647,4 ming AQSH dollarga teng. Bu esa umumiy import hajmining 76,2 % ni tashkil qiladi.

